

Sygn. akt I CNP 9/07

POSTANOWIENIE

Dnia 16 marca 2007 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Barbara Myszka

w sprawie ze skargi A.W.

o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego
w W. z dnia 23 października 2003 r., sygn. akt [...]

w sprawie z powództwa H.M.

przeciwko A.W.

o ustalenie,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 16 marca 2007 r.,

odrzuca skargę.

Uzasadnienie

Sąd Okręgowy w W. – po rozpoznaniu sprawy z powództwa H.M. przeciwko A.W. – wyrokiem z dnia 23 października 2003 r. ustalił, że zrzeczenie się przez W.M. członkostwa w Spółdzielni Mieszkaniowej w R. jest nieważne. Apelacja pozwanej od tego wyroku została postanowieniem Sądu Okręgowego z dnia 27 października 2004 r. odrzucona, na podstawie art. 16 ust. 3 ustawy z dnia 13 czerwca 1967 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (jedn. tekst: Dz.U. z 2002 r. Nr 9, poz. 88 ze zm.), z powodu nieuiszczenia pomimo wezwania należnej opłaty. Pozwana wniosła na postanowienie odrzucające jej apelację zażalenie, lecz zostało ono przez Sąd Apelacyjny oddalone postanowieniem z dnia 28 lutego 2005 r.

W skardze o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego z dnia 23 października 2003 r. A.W. zarzuciła naruszenie art. 1 § 1 i art. 22 „ustawy Prawo spółdzielcze z 1982 r.”, art. 321 § 1 k.p.c. oraz art. 31, art. 32 i art. 36 § 2 k.r.o., a także naruszenie podstawowych zasad porządku prawnego, takich jak pewność co do przedmiotu postępowania sądowego i niedziałanie prawa wstecz.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 424¹ § 1 k.p.c., skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia przysługuje od prawomocnego orzeczenia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, gdy przez jego wydanie stronie została wyrządzona szkoda, a zmiana lub uchylenie tego orzeczenia w drodze przysługujących stronie środków prawnych nie było i nie jest możliwe. W wyjątkowych wypadkach – jak stanowi § 2 powołanego artykułu – gdy niezgodność z prawem wynika z naruszenia podstawowych zasad porządku prawnego lub konstytucyjnych wolności albo praw człowieka i obywatela, skarga przysługuje także od prawomocnego orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie wydanego przez sąd pierwszej lub drugiej instancji, jeżeli strony nie skorzystały z przysługujących im środków prawnych, chyba że jest możliwa zmiana

lub uchylenie orzeczenia w drodze innych przysługujących stronie środków prawnych.

Jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 2 lutego 2006 r., I CNP 4/06, przepis art. 424¹ § 1 k.p.c. wyraża zasadę, że przesłanką dopuszczalności skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia jest wykorzystanie przez stronę przysługujących jej środków prawnych. Wyjątek od tej zasady przewiduje art. 424¹ § 2 k.p.c., który w sytuacji, gdy strona nie skorzystała z przysługujących jej środków prawnych, uzależnia dopuszczalność skargi od kumulatywnego spełnienia dwóch przesłanek: istnienia wyjątkowego wypadku oraz występowania niezgodności z prawem o kwalifikowanym charakterze, wynikającej z naruszenia podstawowych zasad porządku prawnego lub konstytucyjnych wolności, albo praw człowieka i obywatela (zob. OSNC 2006, nr 6, poz. 113).

Skarżąca, wnosząc o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia Sądu pierwszej instancji, twierdziła, że po wniesieniu apelacji korzystała z poradnictwa biura pomocy prawnej i kierowała do Sądu przygotowywane dla niej przez biuro projekty pism, które miały wstrzymać konieczność uiszczenia wpisu od apelacji. Fakt, że była przekonana o prawidłowości swoich działań na skutek porad osób, którym ufała, stanowi – jej zdaniem – wyjątkową okoliczność usprawiedliwiającą nieskuteczność apelacji i konieczność wniesienia skargi od orzeczenia wydanego przez sąd pierwszej instancji.

Analizując przyczyny nieskorzystania przez skarżącą z przysługującego jej środka odwoławczego w postaci apelacji, nie można przyjąć, że zachodzi wyjątkowy wypadek, o którym mowa w art. 424¹ § 2 k.p.c. Skarżąca podczas długotrwałego postępowania zapoczątkowanego wniesieniem apelacji występowała w zasadzie bez profesjonalnego pełnomocnika, niemniej podejmowała ukierunkowane czynności, uzyskała częściowe zwolnienie od kosztów sądowych, ustanowiła pełnomocnika procesowego będącego adwokatem, a następnie zrezygnowała z jego pomocy, oznajmiając, że chce się bronić sama (k. 166 i 172). Wyłącznie przyczyną nie skorzystania z możliwości skutecznego złożenia apelacji było nieuiszczenie przez skarżącą należnej opłaty, mimo udzielonego jej częściowego zwolnienia od kosztów sądowych. Nie skorzystanie z apelacji nie nastąpiło zatem w okolicznościach, które można by uznać za wyjątkowy wypadek

w rozumieniu art. 424¹ § 2 k.p.c. Jak przykładowo wskazał Sąd Najwyższy, istnienie wyjątkowego wypadku może wchodzić w rachubę w sytuacji, w której strona nie skorzystała z przysługującego jej środka zaskarżenia z powodu ciężkiej choroby, katastrofy, klęski żywiołowej lub uzyskania błędnej informacji od pracownika sądu (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 2 lutego 2006 r., I CNP 4/06 oraz z dnia 22 lutego 2006 r., IV CNP 11/06, niepubl.). Tego rodzaju okoliczności skarżąca nie wskazała.

Skarżąca nie wykazała też, by charakter zarzucanego naruszenia, które – jej zdaniem – doprowadziło do niezgodności z prawem zaskarżonego wyroku, przemawiał za uznaniem go za wyjątkowe. Powołując się na naruszenie zasady *lex retro non agit* nie wskazała przyczyn, dla których skuteczność zrzeczenia się w 1996 r. członkostwa w spółdzielni miałyby podlegać ocenie na podstawie przepisów nieobowiązującej już ustawy z dnia 17 lutego 1961 r. o spółdzielniach i ich związkach (Dz.U. Nr 12, poz. 61 ze zm.) ani nie podjęła próby wykazania, by pod rządem tej ustawy spółdzielcze prawo do lokalu, przyznane w drodze przydziału jednemu z małżonków w czasie trwania wspólności majątkowej, nie miałyby być przedmiotem majątku wspólnego małżonków.

Przewidziane w art. 424¹ § 2 k.p.c. wyjątkowe wypadki, umożliwiające złożenie skargi od prawomocnego orzeczenia wydanego przez sąd pierwszej instancji, powinny być jednoznacznie wykazane. W wypadku powołania się na naruszenie podstawowych zasad porządku prawnego konieczne jest wykazanie, że dana zasada istnieje i ma podstawowe znaczenie dla porządku prawnego oraz dokładne określenie w jaki sposób doszło do jej naruszenia (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 22 lutego 2006 r., IV CNP 11/06, niepubl. oraz z dnia 6 grudnia 2006 r., V CNP 142/06, niepubl.). Podniesiony przez skarżącą zarzut naruszenia podstawowych zasad porządku prawnego jest ogólnikowy i nie zawiera dostatecznych argumentów świadczących o występowaniu niezgodności z prawem o kwalifikowanym charakterze. Konkludując trzeba stwierdzić, iż nie zachodzi wyjątkowy wypadek, o którym mowa w art. 424¹ § 2 k.p.c. Jeżeli zaś nie zachodzi wyjątek, o którym mowa w powołanym przepisie, skarga podlega odrzuceniu.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 424⁸ § 2 k.p.c. postanowił, jak w sentencji.